

Maria Hopponen

Virtuaalisen tapahtuman saavutettavuus

Case Arabian katufestivaali

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotanto AMK

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

18.5.2021

Tiivistelmä

Tekijä: Maria Hopponen
Otsikko: Virtuaalisen tapahtuman saavutettavuus
- Case Arabian katufestivaali
Sivumäärä: 27 sivua + 16 sivua liitteitä
Aika: 18.5.2021

Tutkinto: Kulttuurituotanto AMK
Tutkinto-ohjelma: kulttuurituotanto
Ohjaaja(t): Tutkintovastaava Leena Björkqvist

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää virtuaalisen tapahtuman saavutettavuutta. Työn tilaajana toimi Arabian katufestivaali. Työssä kehitettiin vuoden 2020 virtuaalisen Arabian katufestivaalin saavutettavuutta.

Työssä tarkasteltiin saavutettavuutta ja siihen liittyviä kriteereitä. Lisäksi siinä tarkasteltiin saavutettavuuteen liittyvää lainsäädäntöä. Työssä käytetyt kehittämistyön menetelmät olivat dokumenttianalyysi sekä tiedonantohaastattelut. Päättökysymys oli: *Mitä seikkoja tulisi ottaa huomioon Arabian katufestivaalin virtuaalitapahtumien tuotannossa, jotta se palvelisi moninaisuutta ja erilaisia ihmisiä?*

Tutkimuksen tuloksena Arabian katufestivaalin saavutettavuutta voi parantaa kiinnittämällä huomiota sosiaaliseen saavutettavuuteen, verkkosivujen sisältöjen selkeyteen ja viestinnän ymmärrettävyyteen.

Tämän kehittämistyön tuloksena syntyi virtuaalisen tapahtuman saavutettavuusopas Arabian katufestivaalille. Oppaasta hyötyy vuosittain vaihtuva työryhmä, joka saa oppaasta vinkkejä saavutettavuuden edistämiseksi.

Avainsanat: Kulttuurituotanto, saavutettavuus, virtuaalitapahtuma, opas, Arabian katufestivaali

Abstract

Author: Maria Hopponen
Title: Accessibility in Virtual events
– Case Arabia Street Art Festival
Number of Pages: 27 pages + 16 appendices
Date: 18 May 2021
Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Cultural Management
Instructor(s): Leena Björkqvist, Head of Degree Programme

This thesis is made for the Arabian Street Art Festival. The work examined accessibility and related criteria. It also studied accessibility legislation. The aim of this practise-based thesis was to determine the accessibility of a virtual event and produce a practical guide for the Arabia Street Art Festival.

The development work methods used in this Bachelor's thesis were document analysis and communication interviews. The main research question was: What factors should be taken into account in the production of virtual events for the Arabia Street Art Festival in order to serve diversity and different people?

As a result of the research, the accessibility of the Arabian Street Art Festival can be improved by paying attention to the social accessibility, clarity of the website and clear communication.

As a result of this development thesis, a virtual event accessibility guide for the Arabia Street Art Festival was created.

Keywords: Cultural Management, accessibility, virtual events, guide, Arabia Street Art Festival

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Saavutettavuus virtuaalisessa tapahtumassa	3
2.1	Saavutettavuus	3
2.2	Ymmärrettävyys	5
2.3	Sosiaalinen saavutettavuus virtuaalitapahtumissa	7
2.4	Saavutettavuusdirektiivi ja WCAG-ohjeistus	8
2.5	Oppaan kirjoittaminen	11
3	Kehittämiskohteena Arabian katufestivaali	11
4	Tutkimuskysymykset	13
5	Lähestymistapana ja kehittämistyön menetelmät	14
5.1.	Lähestymistapana toiminnallinen opinnäytetyö	14
5.1	Menetelmäkuvaus: Dokumenttianalyysi ja tiedonantohaastattelut	15
6	Arabian katufestivaalin opas saavutettavaan virtuaalitapahtumaan	16
6.1	Oppaan prosessin kuvaus	16
6.2	Arabian katufestivaali 2020 ja kehityskohteet	20
7	Pohdinta	23
8	Lähteet	26
	Liitteet	28
	Ja tervetuloa Facebook-liveen – opas saavutettavaan virtuaalitapahtumaan Arabian katufestivaalille	28

1 Johdanto

Keväällä 2020 kansainvälinen pandemia COVID-19 eli koronavirus muutti maailmaa. Suomen hallitus suositti torstaina 12.3.2020, että kaikki yli 500 henkilön yleisötilaisuudet perutaan toukokuun loppuun asti koronaviruksen takia. Asiassa toimeenpanovaltainen Etelä-Suomen aluehallintovirasto kielsi suur tapahtumien järjestämisen kuukaudeksi kerrallaan. Tuosta keväästä lähtien Suomen hallitus on linjannut voimakkaita rajoituksia tapahtumaelinkeinon ympärille eikä Suomessa ole järjestetty isoja massatapahtumia. Tapahtumateollisuuden teettämien tutkimusten mukaan tapahtumateollisuuden toimialaan korona on vaikuttanut merkittävästi: lomautettuna on lähes 10 000 työntekijää ja vuoden 2020 aikana jäi työllistymättä lähes 140 000 tilapäistä työntekijää. (Tapahtumateollisuus ry 2021).

Moni festivaali ja tapahtumanjärjestäjä kääntyi kokoontumisrajoitusten myötä verkkoon ja esimerkiksi virtuaalisia tapahtumia ja striimauksia ryhdyttiin järjestämään entistä enemmän. Etätyön aikana moni opetteli käyttämään uusia verkkoalustoja ja varusteli kotitoimistonsa ergonomiaksi paremmaksi. Kulttuurin tuottajat keksivät uusia tapoja tavoittaa yleisöään, järjestettiin virtuaalisia kierroksia taidenäyttelyihin, erilaisia virtuaalisia festivaaleja ja suoria striimauskeikkoja sosiaalisen median kanavissa. Moni ryhtyi myös tuottamaan ja tekemään videoita, joita julkaistiin erilaisissa palveluissa. Esimerkiksi Jyrki Katainen puhuu Sitran blogissa digiloikasta, joka ei olisi syntynyt muutamassa kuukaudessa ilman koronaa ja sen vaikutusta esimerkiksi digitaalisten palvelujen kehittämiseen (Katainen 2020). Myös ennen koronaa digitalisoituminen ja verkkopalvelujen kehittyminen olivat kasvamassa hurjasti. Pankkipalvelut, ruokakaupassa käynnin, tai jopa lääkärin vastaanoton voi kirjoitushetkellä hoitaa verkossa.

Virtuaalitapahtumat, etäosallistuminen ja etäosallisuus ovat siis hypänneet suuren loikan tässä vaiheessa, mutta tulevaisuutta on vaikea tarkalleen tietää. Hybriditapahtumista eli jonkinlaisesta live- ja virtuaalitapahtumien yhdistelmästä

kuitenkin ennustetaan tulevaisuutta. Tilaisuuksien ideointi- ja toteuttamistoimisto Tapaus Oyn asiakastutkimuksessa vastaajista 97% uskoo hybriditapahtumien lisääntyvän (Tapaus Oy 2020).

Kulttuurituottajan ammatissa yleisesti ottaen huolehditaan hyvin esteettömyydestä. Esimerkiksi on melko normaalia, että musiikkifestivaaleilla rakennetaan pyörätuoliramppi esiintymislavan eteen tai että seminaarituloissa on tarjolla induktiosilmukka kuulokojetta käyttävälle. Samalla tavoin tapahtumatuottajien olisi tärkeä kiinnittää huomiota myös virtuaalisten tapahtumien saavutettavuuteen.

Tämän opinnäytetyöni tarkoituksena onkin auttaa kokoamaan sirpaleista tietoa saavutettavuudesta yhteen ja tarkastella saavutettavuutta yhden kehittämiskohteen näkökulmasta. Uskon kuitenkin työstä olevan hyötyä myös koko alalle.

Idea tähän opinnäytetyöhön lähti havainnoistani ammattikentällä erilaisten toimijoiden keskuudessa. Kokemukseni mukaan erilaiset esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvät asiat koetaan tärkeiksi, mutta tieto siitä kuinka edistää näitä asioita saattaa puuttua. Myös sosiaalinen näkökulma virtuaalisten tapahtumien järjestämiseen on tärkeä: Kuinka luoda virtuaalisessa ympäristössä tunnelma, jossa jokaisella on sekä turvallinen että tervetullut olo?

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyy virtuaalisen tapahtuman saavutettavuusopas Arabian katufestivaalille. Oppaani tarkoituksena on auttaa joka vuosi vaihtuvaa työryhmää huomioimaan erilaisia saavutettavuuteen liittyviä seikkoja virtuaalitapahtumien järjestämisessä.

Kerron seuraavaksi opinnäytetyön tietopohjasta eli saavutettavuudesta ja siihen liittyvistä määritteistä ja kriteereistä. Sen jälkeen kerron työni tilaajasta Arabian katufestivaalista ja omasta roolistani festivaalin tuotannossa. Luvuissa neljä ja viisi kerron lyhyesti tässä opinnäytetyössä käyttämistäni lähestymistavasta ja tutkimusmenetelmistä. Työni tuloksia esittelen luvussa kuusi, jossa esittelen opinnäytetyön prosessia ja kehittämisehdotuksia vuoden 2020 virtuaalisen

Arabian katufestivaalin tuotantoon. Viimeisessä luvussa pohdin kriittisesti opinnäytetyön prosessia ja sen tuloksia.

2 Saavutettavuus virtuaalisessa tapahtumassa

Virtuaalitapahtumat ilmiöinä on suhteellisen uusi ja koko ajan kehittyvä tapahtumatuotannon muoto. Korona-ajan myötä erilaiset virtuaalitapahtumat lisääntyivät ja myös erilaiset tapahtumanjärjestäjille suunnatut vinkit virtuaalitapahtumien järjestämiseen.

Tässä luvussa kerron, mitä saavutettavuudella tarkoitetaan ja minkälaisia asioita liittyy verkossa olevien sisältöjen saavutettavuuteen, ymmärrettävyyteen ja helppokäyttöisyyteen. Virtuaalitapahtumien saavutettavuuteen liittyen selvitin myös lainsäädäntöä ja sitä, minkälaisia lain vaatimuksia liittyy aiheeseen.

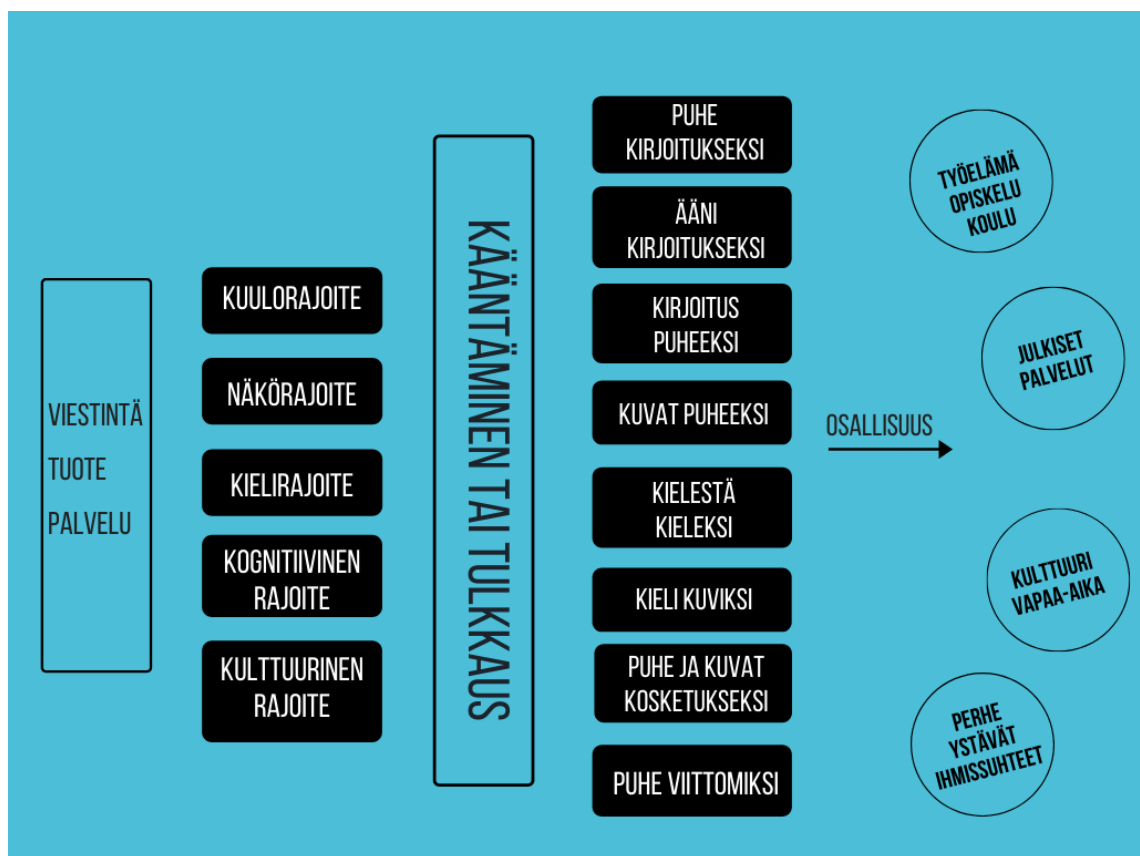
2.1 Saavutettavuus

Kun halutaan palvella erilaisia yleisöjä ja käyttäjiä mahdollisimman yhdenvertaisesti puhutaan saavutettavuudesta. Laki säätelee osaltaan saavutettavuutta, esimerkiksi mahdollisuudesta käyttää julkisia verkkopalveluja tai saada tulkkausta. Osa palveluista taas toimii vapaaehtoisella pohjalla perustuen palveluntuottajan omaan harkintaan. (Hirvonen ja Kinnunen 2020) Monien arvioiden mukaan yli 1,2 miljoona ihmistä Suomessa tarvitsee jollain tavalla saavutettavuutta (Poutapilvi Oy)

Esteettömyydellä viitataan yleensä fyysiseen ympäristöön, kuten rakennuksiin, ulkoalueisiin, ja julkisiin liikennevälineisiin. Saavutettavuudella taas viitataan muuhun ”aineettomaan” ympäristöön kuten tietoon, viestintään, verkkosivuihin, ja palveluihin. Lisäksi asenteet ja ihmisten moninaisuuden huomioon ottava ilmapiiri on osa saavutettavuutta. Kaikkea tätä yhdistää ajatus, että niin fyysisen

ympäristön kuin vaikka verkkosivujen ja palvelujen tulisi olla kaikille ihmisille sopivia ja kaikkien saatavilla, toimintakyvystä riippumatta. (Invalidiliitto ry.)

Saavutettavuuteen liittyvät myös monenlaiset apuvälineet, joiden avulla verkkosivujen sisällöt ja palvelut ovat useamman ihmisen käytössä. Esimerkiksi näkövammaiset käyttävät tietokonetta ja mobiililaitteita yleensä ruudunlukijan avulla tai suurentaen näyttöä tai käyttäen käänteisiä värejä. Usein hiiren asemasta käytetään näppäimistöä. Nämä apuvälineet eivät kuitenkaan toimi, jos sisällön toteutuksessa ei ole otettu huomioon saavutettavuutta. (Näkövammaisten liitto 2020) Osa näistä riippuukin sivuston teknisestä toteutuksesta ja koodauksesta.

Kuva 1 Viestinnän muotojen monipuolistaminen tavoittaa uusia käyttäjäryhmiä ja osallistaa ihmisiä laajemmin. Mukailten Hirvonen & Kinnunen 2020, sivu 17.

Monet saavutettavuuteen liittyvät asiat ovat hyvin pieniä asioita, joilla voi jollekin asiakkaalle tai käyttäjälle olla suuri merkitys. Esimerkiksi Facebookissa, Twitterissä sekä Instagramissa voi luoda julkaisun yhteydessä olevalle kuvalle alt-tekstin. Alt-tekstillä tarkoitetaan selittävää tekstiä, joka kertoo ruudunlukulaitetta käyttävälle ihmiselle kyseessä olevan kuvan sisällön. Käyttäjälle jää kuitenkin vastuu käyttää palveluntarjoajan toimintoa, eli kirjoittaa kuvan sisältöä kuvaava teksti.

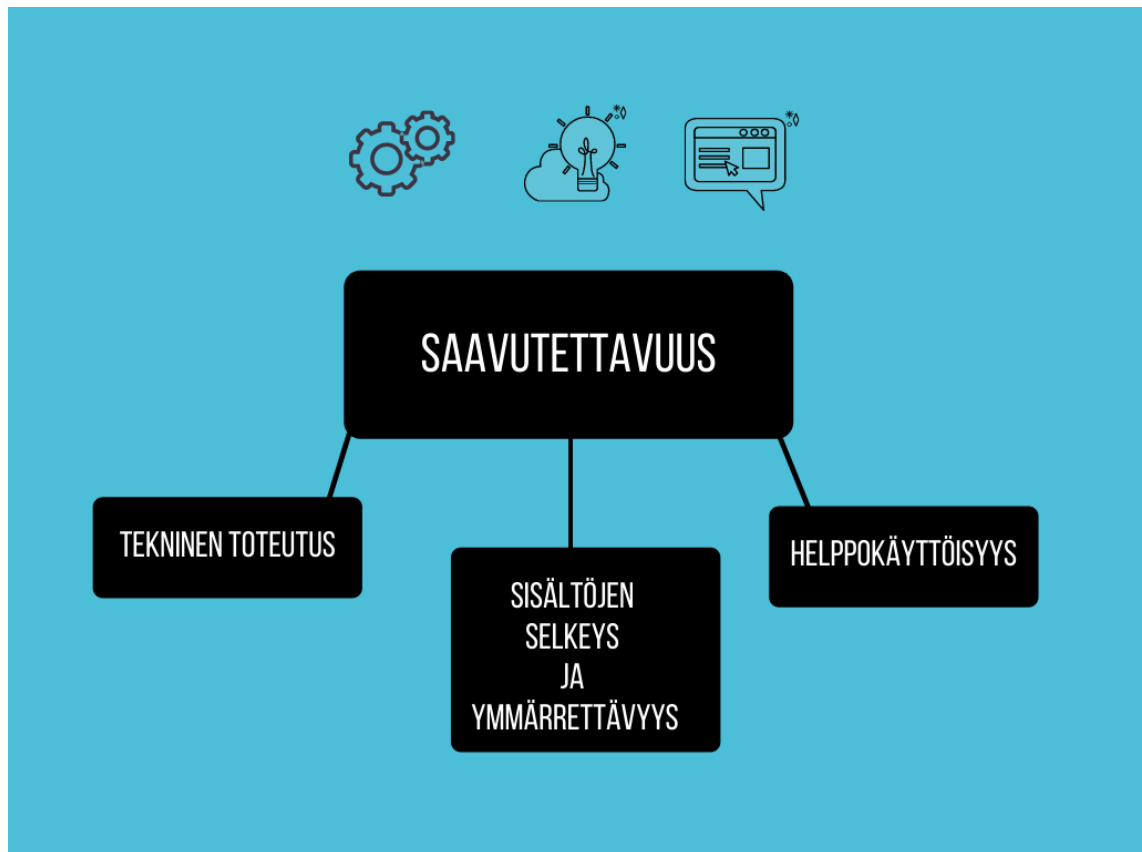
Muitakin yksinkertaisia esimerkkejä saavutettavuudesta löytyy. Esimerkiksi Näkövammaisten liitto suosittaa, että sosiaalisessa mediassa käytetyissä monisanaisissa aihetunnisteissa eli hashtageissa jokainen sana kannattaa aloittaa isolla kirjaimella. Eli ei #sosiaalinenmedia vaan #SosiaalinenMedia. Lisäksi verkkosivuilla olevat linkit tulisi nimetä ymmärrettävästi, ei ”klikkaa tästä” vaan ”lue lisää saavutettavuudesta”. Nämä vinkit kannattaa pitää mielessä myös verkkotapahtumien suunnittelussa ja niiden viestinnässä. (Näkövammaisten liitto.)

2.2 Ymmärrettävyys

Vaikka saavutettavuuteen liittyy paljon teknisiä toimenpiteitä, jotka liittyvät verkkosivustojen saavutettavuuteen, on saavutettavuus kuitenkin paljon laajempi kokonaisuus. Aluehallintoviraston sivuilla saavutettavuuteen viitataan ”kokonaisvaltaisena tapana suhtautua verkkoviestintään ja digitaalisiin palveluihin” (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto). Teknisten toteutusten lisäksi verkkoympäristön saavutettavuudessa tuleekin huomioida helppokäyttöisyys sekä sisältöjen selkeys ja ymmärrettävyys.

Helppokäyttöisyydellä viitataan siihen, että esimerkiksi verkkosivusto on helppo hahmottaa, siellä on helppo navigoida ja sieltä löytyy helposti haluttu toiminto. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto). Lukisin tähän kategoriaan myös käytettävissä olevat fontit ja sivuston selkeän rakenteen. Virtuaalitapahtumissa tässä yhteydessä voitaisiin tarkoittaa sitä verkkoympäristöä, eli alustaa, jossa itse virtuaalinen tapahtuma järjestetään: sitä, kuinka esimerkiksi tapahtumaan

liittyminen onnistuu, tarvitseeko asiakkaan rekisteröityä tai kuinka selkeästi eri toiminnot erottuvat alustalta.

Kuva 2. Saavutettavuusvaatimukset.fi sivuston kuviota mukaileva kuvio saavutettavuuden osa-alueista.

Keskeinen osa saavutettavuutta onkin sisältöjen selkeys ja ymmärrettävyys. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi helppolukuista ja jäsennellyä tekstiä, kuvaavia väliotsikoita ja ymmärrettäviä linkkivaihtoehtoja (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto). Lisäksi ymmärtämisen esteitä voidaan poistaa esimerkiksi tarjoamalla yleiskielistä tekstiä, selkokieltä ja/tai erilaisia kielivaihtoehtoja. Selkeällä kielellä tarkoitetaan selkeää yleiskieltä, joka ei sisällä erikoista sanastoa tai vaikeaselkoisia rakenteita. Selkokieli taas on suomen kielen muoto,

joka on mukautettu luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi (Celia 2020). On arvioitu, että 20-25% suomalaisista hyötyisi selkokielestä, ja ainakin noin 500 000 ihmistä tarvitsee selkokieltä ymmärtääkseen. (Poutapilvi Oy.)

Ymmärrettävyyteen kuuluu myös monikanavaisuus, jolla tarkoitetaan sisällön jakamista esimerkiksi videoina, kuvina ja äänenä. Saavutettavuus kannattaakin nähdä asiakaslähtöisyytenä: koska ihmiset ovat erilaisia, yhdelle saavutettava sisältö ei riitä toiselle. Tärkeää onkin huomioida mahdollisimman monet erilaiset käyttäjät. (Celia 2020.)

2.3 Sosiaalinen saavutettavuus virtuaalitapahtumissa

Virtuaaliset tapahtumat ja niiden ammattimainen järjestäminen on noussut koronapandemian myötä pinnalle. Kun poikkeusolot rajoittavat fyysisten tapahtumien järjestämistä, moni tapahtumanjärjestäjä siirtyi tuottamaan verkkoon sisältöä. Virtuaalisessa tapahtumassa osallistuja osallistuu sisältöön digitaalisten työkalujen avulla. Tulevaisuudessa hybriditapahtumien ennustetaan kasvavan.

Keväällä 2020 alkanut kansainvälinen pandemia COVID-19-koronakriisi on nopeuttanut erilaisten teknologioiden käyttöönottoa. Etäpalaverit, virtuaalitapahtumat ja muut etäosallistumiset ovat lisääntyneet. Virtuaalisesta tapahtumasta puhuttaessa tarkoitetaan, että osallistuja osallistuu sisältöön digitaalisten työkalujen avulla. Vaikka moni haaveileekin jo fyysisistä tapahtumista, ennustetaan etenkin hybriditapahtumien kasvavan tulevaisuudessa (Tapaus Oy 2020). Mutta erilaisten virtuaalisten tapahtumien ja uusien teknologioiden lisääntyminen voi myös tarkoittaa eriarvoisuuden lisääntymistä. Sitran analyysissä Megatrendit koronan varjossa 2020 arvioidaan, että pääsy teknologioihin ja sen käyttäminen voi luoda jo lisääntyvää digikuilua eri ihmisten välille. (Sitra 2020).

Sisältöön ja ystävälliseen asiakaspalveluun kiinnittämällä huomiota tulee huomioineeksi myös sosiaalista saavutettavuutta, joka ilmentää yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja toimia yhteiskunnan eri osa-alueilla. Niin kuin

fyysisissä tapahtumissa, myös virtuaalisissa tapahtumissa on tärkeää, että jokainen osallistuja tuntee itsensä tervetulleeksi ja jokaista kohdellaan ystävällisesti. Yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata tilaa on fyysisissä tiloissa ja tapahtumissa korostettu mm. Syrjinnästä vapaa alue -merkeillä. Virtuaalisissa tapahtumissa tämä voidaan korvata esimerkiksi esittelemällä ohjelman alussa tapahtuman turvallisen tilan periaatteet ja kertomalla tapahtumaan osallistumistavoista.

2.4 Saavutettavuusdirektiivi ja WCAG-ohjeistus

Vuonna 2016 EU:n komissio hyväksyi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2016/2102) julkisen sektorin verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta. Sekä uusia verkkosivustoja että jo olemassa olevia sivustoja koskeva direktiivi määrää, että kaikkien julkisten tahojen verkkopalvelujen pitää olla saavutettavia. Direktiivin voimaantulolle määriteltiin siirtymäajat. (Invalidiliitto ry).

Saavutettavuusdirektiivin pohjana on kansainvälinen Web Content Accessibility Guidelines eli WCAG-standardi, jolla arvioidaan saavutettavuutta. WCAG sisältää joukon laajoja suosituksia, joiden avulla verkkosisältöjen saavutettavuutta voidaan parantaa kaikille henkilöille. Erityisesti se huomioi kuulo- ja näkövammaiset sekä sellaiset henkilöt, joilla on esimerkiksi kognitiivisia rajoitteita ja oppimisvaikeuksia. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto.)

WCAG-ohjeistuksen rakenne on monitasoinen ja siinä jaotellaan kriteerit neljään pääperiaatteeseen:

- **Havaittavuudella** tarkoitetaan sitä informaatiota ja käyttöliittymää, jonka käyttäjä voi havaita. Esimerkiksi rivinvälin tulee olla tarpeeksi löysä, kontrastin riittävä ja videoissa on oltava tekstitys. Jos videoissa ei ole tekstitystä, sen sisällöstä on oltava vastaava tekstisisältö saatavilla videon yhteydessä.

- **Hallittavuuteen** liittyvät käyttöliittymäkomponentit ja navigoinnit liittyvät sivuston hallittavuuteen. Esimerkiksi sivustoa tulee voida käyttää pelkillä näppäimillä, eikä sivustolla saa olla sisältöä, joka väljähtäisi yli kolme kertaa sekunnissa.
- **Ymmärrettävyyden** tulee olla ymmärrettävää ja luettavaa. Tekstin ei pidä vaatia yli peruskoulun opetuksen ylittävää lukutaitoa. Muussa tapauksessa käyttäjälle tulee tarjota täydentävää tai vaihtoehtoista sisältöä.
- **Toimintavarmuus** eli lujatekoisuudella tarkoitetaan sitä, että sisällön tulee olla riittävän lujatekoista, jota voidaan luotettavasti tulkita laajalla joukolla asiakasohjelmia. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto).

Näiden pääperiaatteiden alle on luokiteltu yleistajuiset ohjeet, joita vuonna 2018 päivitetystä WCAG 2.1. -ohjeistuksessa on yhteensä 13. Näiden alla ovat varsinaiset kriteerit, joita on yhteensä 78. Vaatimustasot on jaettu kolmeen luokkaan:

- A-taso on perustaso, joka parantaa saavutettavuutta osalle käyttäjistä. Esimerkiksi videoiden tekstitysvaatimus on tämän tason kriteeri
- AA-tasolla saavutettavuutta on parannettu laajemmalle joukolle, esimerkiksi kuvailutulkkauksena
- AAA-tason kriteerit edellyttävät esimerkiksi sisältöjen tarjoamista viittomakielisinä videoina ja tekstin kognitiivisen ymmärrettävyyden parantamista

Itsessään tulostettuna WCAG-ohjeistus olisi noin tuhat A4-sivua. Ohjeistus on tärkeä, mutta sen noudattaminenkaan ei takaa, että jokin tietty verkkosivusto olisi kaikille käyttäjilleen saavutettava tai helppokäyttöinen. Kuitenkin loppupeleissä

saavutettavuuden taustalla vaikuttaa ajatus ”suunnittele kaikille”, koska ihmisillä on erilaisia taitoja, kykyjä, vaatimuksia ja mieltymyksiä. Saavutettavuudessa on siis tarkoituksena ottaa huomioon erilaiset käyttäjät. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto.)

Saavutettavuusdirektiivi koskee julkishallinnon kuten kuntien, koulujen ja erilaisten virastojen verkko- ja mobiilipalveluita. Lisäksi vaatimusten piiriin kuuluvat myös energia- ja vesihuolto sekä liikenne ja posti. Lisäksi se koskee tahoja, jotka saavat valtiolta tukea verkkopalveluihin. (Poutapilvi Oy.)

Saavutettavuudesta hyötyvät kaikki ja se palvelee kaikkia käyttäjiä, vaikka laki velvoittaa tällä hetkellä vain julkishallintoa. Kuitenkin näkisin, että lain tavoitteena on, että kaikki voisivat käyttää digitaalisia palveluita tilanteesta riippumatta. On myös hyvä huomioida, että vaikka laki digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta sisältää konkreettisimmat velvoitteet (WCAG 2.1. kriteerit) on monessa muussakin laissa saavutettavuuteen liittyvää sääntelyä. Tällaisia lakeja ovat mm. Perustuslaki, Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) ja Kielilaki (423/2003) (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto.)

Laki koskee siis verkkosivustojen keskeisiä sisältöjä ja toimintoja. Tällaisia ovat sivustojen tekstit ja kuvat mutta myös sivuston navigointi, linkit, verkkolomakkeet, chat-palvelut, tapahtumakalenterit jne. Lisäksi vaatimukset koskevat videoita ja podcasteja silloin, kun ne on tallennettu tai upotettu sivustolle, tai julkaistu sosiaalisen median kanavissa. Poikkeuksena ovat suorat video- ja äänilähetykset, joita ei käytännössä tarvitse tekstittää tai kuvailutulkata. Kuitenkin jos videoita tai äänilähetyksiä tallennetaan tai upotetaan sivuille, ne pitää tehdä saavutettavuusvaatimusten mukaiseksi 14 vuorokauden kuluessa julkaisusta. Lisäksi kolmannen osapuolen tuottamaa sisältöä, jota palveluntarjoaja ei rahoita, kehittä tai valvo, ei kuulu lain vaatimusten piiriin. Poikkeus ei kuitenkaan päde silloin, jos sisältö on tilattu ulkopuoliselta kumppanilta. Tällöin tilaustöinä tehtyjen videoiden, grafiikoiden tai raporttien tulee täyttää lain vaatimukset. (Etelä-Suomen Aluehallintovirasto.)

Virtuaalitapahtumien tuotantoon nämä kriteerit liittyvät siis sivuston ja järjestelmän teknisten ominaisuuksien lisäksi sisältöön silloin, kun ohjelmaa tuotetaan esimerkiksi videoiden tai podcastien avulla. Vaikka tällä hetkellä laki ei vaadi tekstitystä esimerkiksi suorien videolähetysten osalta, mielestäni tätä tulisi tapahtumanjärjestäjän kuitenkin arvioida kriittisesti. Lain tarkoitusten lähtökohtana on taata saavutettavaa sisältöä kaikille ihmisille. 14 vuorokauden raja tulisi tulkita ajallisena ohjeena tekstityksen tuottamiseksi, ei niin että sisältöä tuotetaan ilman tekstitystä ja säilytetään netissä 13 vuorokautta. Tekstityksen tarjoaminen, edellytti laki sitä tapahtumanjärjestäjältä tai ei, on osa hyvää asiakaspalvelua, ja ammattimaista tapahtumanjärjestämistä.

2.5 Oppaan kirjoittaminen

Kotimaisten kielten keskus on luonut oppaan hyvän ohjekirjan kirjoittamisessa. Siinä todetaan, että onnistuneen ohjeen tekijän kannattaa muistaa ainakin kolme asiaa kirjoittamisessa: käskymuoto, tunnista olennainen sekä esitä vaiheet helposti hahmotettavassa muodossa. (Kotimaisten kielten keskus 2021.)

Opinnäytetyöni oppaan kirjoittamisen aikana pyrin pitämään mielessä selkeän kirjoittamiseen liittyviä sääntöä. Monesti yksinkertainen on kaunista, ja etenkin ohjetekstien ei tarvitse olla hienostelevia tai monirakenteisia. Kirjoittaessa pyrin siihen, että teksti on perustelevaa ja asiantuntevaa. Erilaiset listat auttavat lukijaa hahmottamaan sisällön nopealla silmäyksellä.

3 Kehittämiskohteena Arabian katufestivaali

Arabian katufestivaali on Helsingin suurin katutaidefestivaali, jota vietetään vuosittain toukokuussa Toukolan kaupunginosassa. Festivaalin ohjelmassa nähdään musiikkia, tanssia, teatteria, ruokakojuja, sirkusta, työpajoja, katutaidetta sekä viime vuonna lisääntyntä AR-taidetta. AR-taiteella tarkoitetaan taidetta, johon on lisätty virtuaalitodellisuutta. Sana tulee englannin kielen sanoista Augmented Reality, lisätty todellisuus. (Arabian katufestivaali 2021.)

Vuonna 2020 maailmanlaajuinen koronaviruspandemia siirsi festivaalin keväältä syksylle. Festivaali toteutettiin lopulta 5.9.2020 sekä digitaalisesti että pienimuotoisesti pop up -tapahtumien muodossa festivaalialueella. Keväällä 2021 Arabian katufestivaali järjestetään virtuaalisesti 15.5.2021.

Arabian katufestivaalin taustalla on Artova eli Arabianranta-Toukola-Vanhakaupungin kulttuuri- ja kaupunginosayhdistys ry. Yhdistys on yksi pääkaupunkiseudun aktiivisimmista kulttuuri- ja kaupunginosayhdistyksistä, ja sillä on pitkä kokemus kulttuuritapahtumien järjestämisestä ja asuinalueen kehittämisestä. Yhdistyksen tarkoituksena on vaikuttaa muun muassa alueen monipuoliseen kehittämiseen, yhteistoiminnan ja keskinäisen kanssakäymisen edistämiseen sekä korkeatasoisten kulttuuritapahtumien syntymiseen. (Arabian katufestivaali 2020.)

Arabian katufestivaalin tuotantotiimi koostuu vastaavasta tuottajasta sekä vapaaehtoisista osa-alueuottajista, joilla on omat vastualueensa. Näitä alueita ovat esim. katutaide, musiikki, tanssi, viestintä ja ravintolat. Yhteensä festivaalilla on yhdeksän eri tuotannon osa-aluetta, joista vastaa 1–3 tuottajaa. Lisäksi tuotantotiimin tukena ovat vastaavat tuottajan mentori tai mentorit sekä Artovan koordinaattori. Tuotantotiimi tapaa 2-4 kertaa kuukaudessa joko Zoomissa etäyhteydellä tai Artovan tiloissa Arabiassa kääntöpaikalla (Intiankatu 1, 00560 Helsinki) kokoontumisrajoitusten niin salliessa. Tuotantotiimi vaihtuu vuosittain.

Olin keväällä 2021 ensimmäistä kertaa osana Arabian katufestivaalin tuotantoa. Aloittaessani talvella 2021 tuotantoryhmän kanssa suunnittelimme vielä tuolloin fyysistä festivaalia. Tällöin tarkoitukseni oli toimia alueen ruokamyynnistä vastaavana tuottajana. Kevään edetessä Suomen koronatilanne ei parantunut ja kevättä kohden esim. yleisiä kokoontumisrajoituksia tiukennettiin. Lopulta tuotantoryhmä teki yhdessä päätöksen 9.3.2021 järjestää vuoden 2021 festivaali täysin virtuaalisena. Koska ravintolavastaavalle ei ollut enää virtuaalisessa festivaalissa niin suurta tarvetta, siirryin tuotantoryhmässä tuottamaan alueelle AR-taidetta sekä keskityin myös virtuaalisen tapahtuman tuotantoon.

Virtuaalisen tapahtuman muotoa suunnitellessamme törmäsin jälleen saavutettavuuteen liittyviin kysymyksiin ja tietoon liittyvään ongelmaan. Näin olikin luontevaa ottaa tämän opinnäytetyöni kehittämiskohteeksi nimenomaan Arabian katufestivaalin virtuaalitapahtuma.

4 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa Arabian katufestivaalin tuotantoryhmälle opas, joka kokoaa yhteen virtuaalisen tapahtuman saavutettavuuteen liittyviä seikkoja. Tätä varten päätutkimuskysymykseksi muotoilin: *mitä seikkoja tulisi ottaa huomioon Arabian katufestivaalin virtuaalitapahtumien tuotannossa, jotta se palvelisi moninaisuutta ja erilaisia ihmisiä.*

Löytääkseni vastauksen pääkysymykseen määrittelin alakysymyksiksi:

- Mitä lainsäädännöllisiä vaatimuksia liittyy verkkotapahtumien saavutettavuuteen?
- Mitä saavutettavuuteen liittyviä puutteita oli Arabian katufestivaalin 2020?
- Miten saavutettavuutta voisi jatkossa kehittää?

Koska esteettömyys ja saavutettavuus ovat laajoja kokonaisuuksia, rajasin aiheen koskemaan vain verkossa tapahtuvia tapahtumia. Lisäksi rajaus oli luonteva, koska virtuaalitapahtumien järjestäminen on tullut koronapandemian aikana ajankohtaisemmaksi ja lakimuutokset edellyttävät verkkoon tuotetun sisällön saavutettavuutta. Kuitenkin tuottajalle yhteen koottua tietoa saavutettavuuteen liittyvistä lakimuutoksen kriteereistä ja hyvistä käytännön tavoista on vähän.

Saadakseni selville Arabian katufestivaalin virtuaaliseen saavutettavuuteen kehittämiseen liittyviä seikkoja tutkin, kuinka vuonna 2020 tapahtuma järjestettiin ja kuinka saavutettavuus oli tuolloin huomioitu.

5 Lähestymistapana ja kehittämistyön menetelmät

Tässä luvussa kerron opinnäytetyöni lähestymistavasta ja käyttämästäni tutkimusmenetelmistä.

5.1 Lähestymistapana toiminnallinen opinnäytetyö

Tämän opinnäytetyön lähestymistavaksi valikoitui toiminnallinen opinnäytetyö, jossa itse tutkimus on enemmän selvityksen tekoa. Vaikka toiminnallisessa opinnäytetyössä onkin yleensä kehittävä ote, se näkyy eniten teoreettisen lähestymistavan valintana, opinnäytetyön prosessien valintoina ja ratkaisujen perusteluna. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää työelämää käytännönläheisellä tavalla ja tarjota konkreettisia välineitä teorian ja käytännön yhdistämiseen (Vilkka ja Airaksinen 2003).

Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus sekä raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Riippuen alasta, toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyy jokin konkreettinen tuote, kuten ohjeistus tai opastus, kirja, portfolio, kotisivut tai tapahtuma. Toiminnallisen opinnäytetyön raportissa käsitellään tuotoksen saavuttamiseksi käytettyjä keinoja. (Vilkka ja Airaksinen 2003.)

Seuraavassa luvussa kerron tarkemmin oppaan kirjoittamisen prosessista sekä itse oppaasta. Opinnäytetyön lähestymistapaa perustelivat mm. tilaajan ja alan tarve kokoavalle oppaalle, sekä työn tekijän omat käytettävissä olevat resurssit.

5.1 Menetelmäkuvaus: Dokumenttianalyysi ja tiedonantohaastattelut

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkimuskäytännöt voivat olla väljemmässä merkityksessä kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä. Myöskin aineiston ja tiedon keräämistä tulee harkita toiminnallisessa opinnäytetyössä, koska muutoin aineiston laajuus voi paisua kohtuuttomaksi. Lopullinen toteutumistapa toiminnallisessa opinnäytetyössä on omien resurssien, toimeksiantajan toiveiden, kohderyhmien tarpeiden ja oppilaitoksen opinnäytetöitä koskevien vaatimusten välillä. (Vilka ja Airaksinen 2003.)

Dokumenttianalyysi on menetelmä, jossa tarkastellaan erilaisia dokumentteja (kuten www-sivut, lehtiartikkelit, vuosikertomukset, raportit ja niin edelleen) ja pyritään tekemään näiden perusteella päätelmiä. Dokumenteiksi voi lukea kaiken tutkittavasta ilmiöstä kirjoitetun, puhutun tai kuvatun materiaalin. (Ojasalo;Moilanen ja Ritalahti 2018.)

Saadakseni selville kehityskohteita Arabian katufestivaalin saavutettavuuteen, kävin läpi vuoden 2020 Arabian katufestivaalin järjestämiseen liittyvää materiaalia. Analysoin etenkin tapahtumaan liittyvää viestintää tapahtuman aikana ja ennen sitä sosiaalisessa mediassa tutkien, minkälaisia elementtejä viestinnässä oli tai ei ollut liittyen saavutettavuuteen. Dokumenttianalyysin kohteena käytin mm. Arabian katufestivaalin Facebook sivua (<https://www.facebook.com/arabiankatufestivaali/>), Arabian katufestivaalin 2020 Facebook tapahtumaa (<https://www.facebook.com/events/648048672630982>), festivaalin YouTube-kanavaa (https://www.youtube.com/channel/UCgC28eaS9_KZGXL71ju-2pA), nettisivuja (<https://www.arabiankatufestivaali.fi/>) ja twitteritiliä (<https://twitter.com/arabiankatufest>).

Vapaaehtoisuuteen perustuvassa tapahtumassa on välillä vaikea löytää dokumentoitua tietoa menneiden vuosien toiminnasta, ja tämän koinkin haasteeksi etsiessäni tietoa edellisen vuoden tapahtumasta. Esimerkiksi tuotantoraportista olisi ollut hyötyä saavutettavuuteen liittyvien elementtien hahmottamisessa. Siksi haastattelin vuoden 2020 vastaavaa tuottajaa Minna

Tuuliaista 3.5.2021 saadakseni lisää tietoa viime vuoden järjestelyistä. Noudatin haatattelutilanteessa puolistrukturoidun haatattelun mallia, jossa kysymykset on laadittu etukäteen, mutta haastattelija voi muuttaa niiden järjestystä (Ojasalo;Moilanen ja Ritalahti 2018).

Haastattelu sopii moniin kehittämistehtäviin, koska sillä voidaan saada suuri määrä tietoa kehittämiskohteesta. Avoimessa haastattelussa haastattelija ja haastatteltava keskustelevat yleisesti haastatteluaiheesta tai -ongelmasta. Keskustelu on avointa ja molemmat osapuolet osallistuvat siihen aktiivisesti ja tasavertaisesti. (Ojasalo;Moilanen ja Ritalahti 2018.)

Oppaan kirjoittamisen aikana halusin vielä saada sparrausta saavutettavuuden osa-alueisiin. Tätä varten haastattelin kirjoitus- ja viittomakielen tulkkia Anna Räihää 5.5.2021, jotta sain näkökulmia saavutettavuusoppaaseen henkilöltä, joka työskentelee virtuaalisten tapahtumien ja saavutettavuuden parissa.

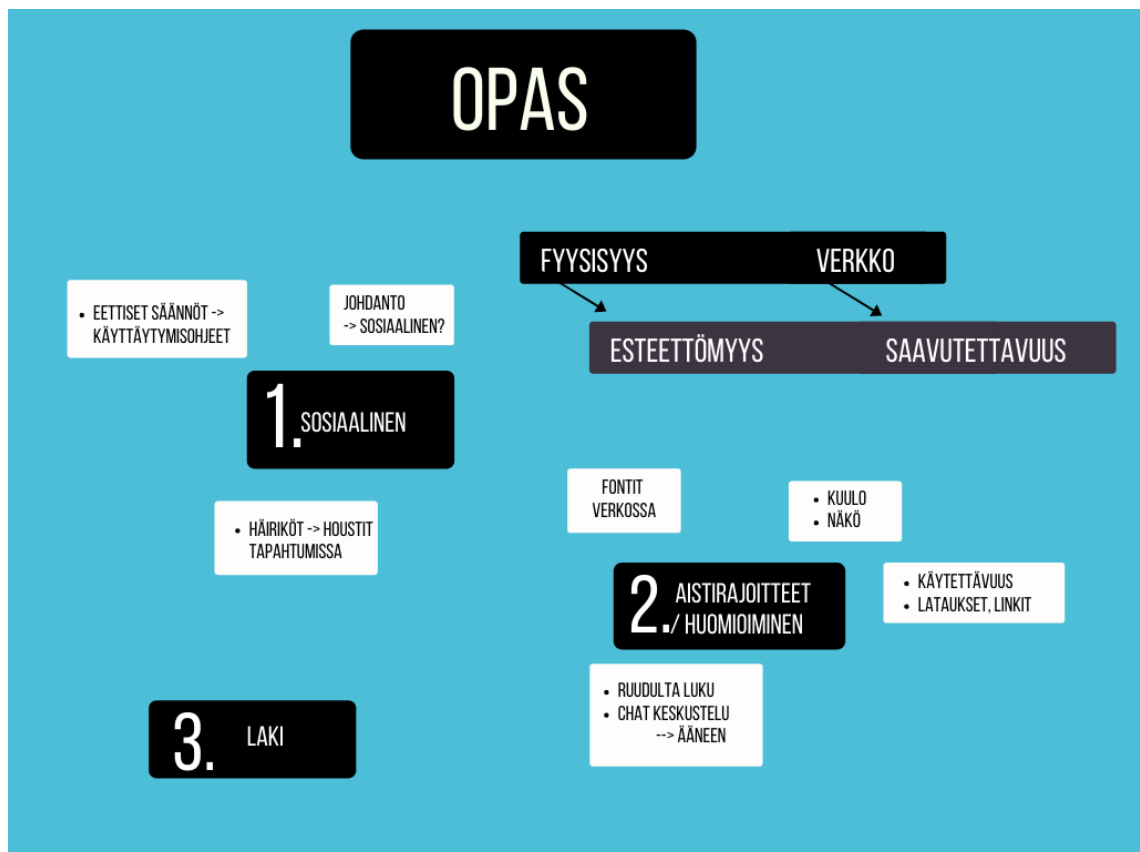
6 Arabian katufestivaalin opas saavutettavaan virtuaalitapahtumaan

Seuraavassa luvussa kerron oppaan kirjoitusprosessista sekä tämän opinnäytetyön prosessin työvaiheista. Lisäksi luvussa 6.2. esittelen havaintojani kehittämiskohteesta ja sen tutkimuksen tuloksia.

6.1 Oppaan prosessin kuvaus

Toiminnallisessa opinnäytetyössä lähdetään liikkeelle aiheen ideoinnista. Aihepiirin valinnassa on tärkeää, että työn aihe motivoi työn tekijää, se on tarpeeksi ajankohtainen tai tulevaisuuteen luotaava ja se syventää työn tekijän omaa asiantuntemusta (Vilka ja Airaksinen 2003) Ajatus saavutettavuusoppaasta oli muhinut päässäni hyvän aikaa. Kun työskentelin Arabian katufestivaalin tuotantoryhmässä keväällä 2021, pohti tuotantoryhmä

jälleen virtuaalisen festivaalin järjestämisestä. Kun tuotantoryhmämme törmäsi jälleen saavutettavuuteen liittyviin teemoihin ja kävi ilmi, että aihe oli vähän hankalasti hahmotettavissa, syntyi viimein asioita eteenpäin paneva idea saavutettavuusoppaasta. Hahmottelin oppaan tarpeita ja aluerajausta ja esittelin oppaan sisällön ja ajatuksen ensimmäisenä koululle ja sitten tilaajalle. Tilaja totesi, että saavutettavuuteen liittyvälle kootulle tietopakettile voisi olla tarvetta ja näin sain vihreää valoa itse työhön.

Kuva 3 Miellekartta kuvioksi piirrettynä suunnitteluvaiheesta

Kun sukelsin suunnitelman kirjoittamisen ja muotoilin tutkimuskysymyksiä, alkoi aihe hahmottua itselleni. Tutkimusmenetelmiä käyttäessä alkoi myös oppaan rakenne hahmottua mielessäni. Pidän tietopohjaan tutustuessani päiväkirjaa, johon kirjasin tärkeitä asioita oppaan kannalta. Varsinkin prosessin alkuvaiheessa kirjoitin monia rajaamiseen liittyviä huomioita päiväkirjaan.

Esteettömyys ja saavutettavuus ovat itsessäänkin isoja kokonaisuuksia, joten huomasi välillä mielenkiinnosta hulahtavani asioihin, jotka eivät liittyneet rajatun aihealueen piiriin. Tein huomioita myös toisinpäin. Saatoinkin ensin ohittaa jonkin aiheen ajatellen, ettei se liity suoraan virtuaalitapahtumiin. Myöhemmin ymmärsin, että esimerkiksi verkkosivuja koskevat vaatimukset koskevat toki myös alustoja, joilla järjestetään virtuaalitapahtumia. Onhan saavutettavuuden kannalta tärkeää, että käytössä oleva alusta toimii samalla tavalla saavutettavasti ja moitteettomasti kuin verkkosivut. Myöskään dokumenttien saavutettavuus ei ensiksi tuntunut liittyvän virtuaalitapahtumien saavutettavuuteen – kunnes ymmärsin, että olimme vuoden 2021 tapahtumassa jakamassa informaatiota taidekävelykierroksesta nettisivuille laitettavan karttadokumentin avulla.

Kuva 4 Opinnäytetyöni prosessin kuvaus vaiheittain

ENSIMMÄNEN LUONNOS RAKENTEESTA

Osa 1. Lakiosuus – 2. sosiaalinen saavutettavuus – 3. aistit, apuvälineet, kehittäminen

Kuva 5 Rakenteen luonnos 2

Luonnostellessani oppaan sisällysluetteloä siitä muodostui samalla kertaa myös eräänlainen oppaan kirjoituksen projektisuunnitelma. Halusin myös perustella mahdollisimman selkeästi oppaan alussa, miksi kyseinen aihe on tärkeä. Sitten oppaassa sukeltaan itse asiaan. Loppuun halusin tehdä tiivistyksen, mutta niin, että se toimisi yhteenvetona oppaan aiheista.

Dokumenttianalyysin avulla tutkin vuoden 2020 Arabian katufestivaalin viestintää ja toteutusta virtuaalisessa tapahtumassa. Seuraavassa luvussa esittelen tarkemmin näitä analysoinnin kohteina ollutta materiaalia ja sen perusteella tehtyjä kehitysehdotuksia.

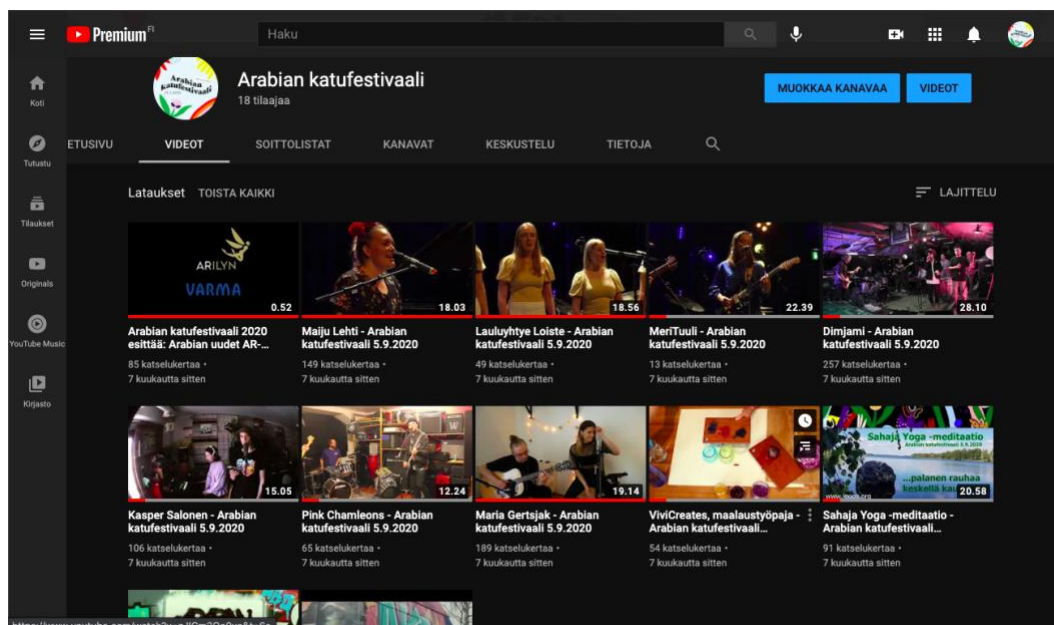
6.2 Arabian katufestivaali 2020 ja kehityskohteet

Arabian katufestivaali järjestettiin vuonna 2020 virtuaalisesti verkossa. Lisäksi festivaali tuotti tapahtuma-alueelle uusia katu- ja AR-aideteoksia, joihin kannustettiin yleisöä tutustumaan omatoimikävelyillä. Virtuaalinen tapahtuma järjestettiin lauantaina 5.9. klo 12 - 18.20. Ohjelmassa nähtiin 7 musiikkiesitystä, kolme runoesitystä, kaksi työpajaa sekä tanssiesitys. Ohjelmanumerot lähetettiin verkossa joko festivaalin omissa sosiaalisen median kanavissa tai ohjelmatuottajien omissa kanavissa. Jokainen ohjelmanumero oli oma linkkinsä, jolloin yhtenäistä varsinaista lähetystä ei ollut. Ohjelmanumerot myös lähetettiin ilman juontoja tai muita ohjeistuksia. Osa videoista on vieläkin nähtävillä YouTube-kanavalla.

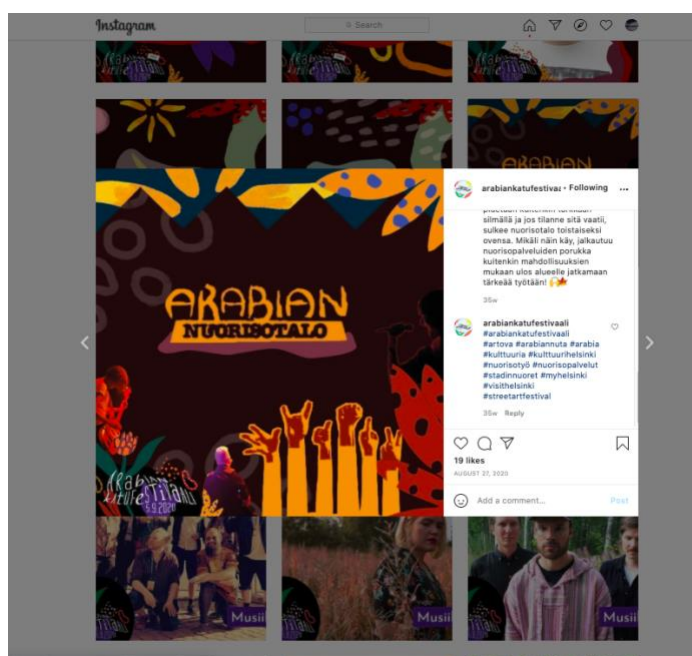
Kuva 6 Kuvakaappaus festivaalin Facebook-sivulta

Tapahtumapäivänä 5.9.2020 Arabian katufestivaalin YouTube-kanavalla julkaistiin ajastettuina julkaisuina festivaalin ohjelmanumerot. Ensisijainen tiedotus oli keskittynyt Facebookin tapahtumaan sekä Facebookin Arabian katufestivaali -sivulle. Lisäksi ohjelmanumeroista tiedotettiin Instagramin kanavalla.

Kuva 7 YouTube-kanavan etusivu keväällä 2020

Viestintä tapahtumapäivänä ja ennen tapahtumaa tapahtui sosiaalisessa mediassa pääasiassa Facebookissa sekä Instagramissa. Twitterissä viestintä oli lähinnä suomenkielisiä linkkejä muihin somealustoille.

Kuva 8 Instagram julkaisu

Arabian katufestivaalin viestintään kuuluu runsas emojien käyttö. Lisäksi viestinnän pääasiallisena kielenä on suomen kieli. Lisäksi toisinaan pääsisältöjä oli käännetty englanniksi. Julkaisujen alussa ei kuitenkaan mainittu kielivaihtoehtoista, vaan englanninkielinen osuus saattoi paljastua vasta, kun klikkasi julkaisun kolmea pistettä nähdäkseen koko julkaisua. Tästä johtuen suositan oppaassa, että sosiaalisen median viestinnän kieleen ja kielivaihtoehtoihin kiinnitetään jatkossa huomiota.

Toinen huomioni oli, että vaikka aihetunnisteita käytettiin paljon, niissä eri sanoja ei ollut eroteltu isoilla kirjaimilla. Sen vuoksi esitän yhdeksi kehittämiskohteeksi, että jatkossa aihetunnisteet kirjoitetaan jokainen alkava sana isolla alkukirjaimella. Tällöin lukijan on helpompi ymmärtää tunnisteiden sisältö.

Sosiaalisessa mediassa käytetään tietenkin paljon erilaisia valokuvia. Valitettavasti Twitter on ainoa sosiaalinen media, jonka julkaisuista yleisö näkee suoraan, onko kuvassa käytetty alt-tekstiä. Haastattelussa vastaava tuottaja Minna Tuuliainen kertoo, että niin Twitterissä kuin muissakaan sosiaalisen median kanavissa festivaalin viestinnässä ei ole käytetty kuvia kuvaavia alt-tekstejä (Tuuliainen 2021). Alt-tekstin avulla ruudunlukijaa käyttäville henkilöille välittyy tieto kuvasta, jota he eivät näe. Siksi jatkossa Arabian katufestivaalin viestinnässä käytettävissä kuvissa olisi hyvä olla jonkinlainen alt-teksti.

Jokainen ohjelmanumero linkitettiin Facebook-tapahtumaan sekä Arabian katufestivaalin sivuille Youtube-linkkinä (tai ohjelmanumeron omalle tuottajasivulle). Itse livestriimiä ei kuitenkaan striimattu Facebookin omalla live-toiminnolla, vaikka itsekkin erehdyin näin pitkään erheellisesti luulemaan. Lisäksi käytössä ei ollut livechat-ominaisuutta eikä itse ohjelmanumeroita juonnettu sisään lainkaan.

7 Pohdinta

Tämän työn viimeisessä osassa pohdin kriittisesti työn tuloksia, sen ajankohtaisuutta ja sen tuomaa uutta tietoa kulttuurituotannon kentälle. Lisäksi

pohdiskelen omaa työskentelyäni ja kirjoitusprosessiani ja niihin liittyviä kehityskohteita.

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi pieni opas saavutettavuudesta Arabian katufestivaalin työryhmän käyttöön. Tämän työn valmistuessa keväällä 2021 on koronan tuomaa muutosta eletty vähän reilu vuosi. Tällä hetkellä väestön rokotukset ovat hyvässä vauhdissa ja tartuntaluvut kohtuullisia ja laskusuuntaisia. Kuitenkin edelleen osassa Suomea on voimassa kokoontumisrajoitukset, ja on selvää ettei tulevana kesänä 2021 vielä järjestetä samalla tavalla isoja massatapahtumia kuin ennen.

Kukaan ei siis tiedä, millaisessa maailmassa elämme esimerkiksi vuoden päästä. Välillä työn edetessä minulla oli sellainen tunne, että onko aiheeni jo hiukan vanhanaikainen. Siirrymmekö pian takaisin maailmaan, joka perustuu vahvasti fyysiseen läsnäoloon? Toisaalta elämme kuitenkin juuri nyt vahvasti digitaalisuuden muutosaikaa – olisi helppo uskoa, että virtuaalitapahtumia tullaan jossain määrin järjestämään tulevaisuudessakin. Olemme oppineet ja kehittyneet niiden järjestämisessä jo vuoden aikana hurjasti!

Näistä syistä uskon, että tapahtumanjärjestäjien olisi syytä tarkastella kriittisesti tarjoamia palveluitaan ja elämyksiään. Saavutettavuus helposti mielletään palveluna erityisryhmille, kuten liikunta-, kuulo- ja näkövammaisille tai esimerkiksi ikääntyville ihmisille. Tapahtumatuottajien tulisi ottaa huomioon muuttuva maailma ja se, että saavutettavasta sisällöstä hyötyvät monet muutkin ryhmät. Maahanmuuttajat ja muut kieltä opettelevat hyötyvät selkeästä kielestä ja viestinnästä. Ruuhkabussissa töihin matkalla oleva henkilö taas voi katsoa lyhyen videon puhelimeltaan tekstityksen kanssa ilman, että joutuu kaivamaan kuulokkeita taskustaan. Näkövammaisen henkilö taas arvostaa selkeää ulkoasua ja ääneen tekstien lukua. Kaikilla ei myöskään ole käytössään viimeisintä tietokonetta tai nopeaa internetyhteyttä.

Lisäksi pitää muistaa, että moni ihminen voi kohdata elämänsä aikana myös hetkellisiä toimintarajoitteita vaikka iän, raskauden tai onnettomuuden takia. Saavutettavuudella voidaan siis parantaa ihmisten yhdenvertaisuutta. Kun

palveluista tehdään saavutettavia ja riittävän helppokäyttöisiä, kaikilla on mahdollisuus käyttää niitä (Kehitysvammaliitto ry 2021). Tässä ajatuksessa kulminoituu ehkä pala ajankuvaa. Kokemukseni mukaan nuorten suosimassa sosiaalisen median palvelussa Tik Tokissa moni käyttäjä lisää jo nyt puhutun kielen tekstitykset lyhyisiin videoihinsa tekoälyn avulla. Valitettavasti tällä hetkellä suomen kielen puheen tunnistus ei ole vielä laadullisesti korkealla tasolla. Mutta muutaman vuoden päästä sekin voi jo palvella niin virtuaalitapahtuman järjestäjiä livelähetyksissä kuin yksityishenkilöitäkin. Mikä huima edistys videoiden saavutettavuuteen!

Mielestäni saavutettavuuteen liittyviin asioihin tulisi suhtautua enemmän niin, että on hyvä edes yrittää. Huonoin vaihtoehto on, jos saavutettavuuden eteen ei ole tehty mitään. Saavutettavuuden edistämässä, kuten muissakin asioissa, kehittyä tekemällä.

Näin haluan suhtautua myös opinnäytetyön tuloksena syntyneeseen oppaaseen. Mielestäni se ei ole kattavin opas, mutta se on lähtökohta. Olisin iloinen, jos se palvelisi tilaajaansa vaikka niin, että vuosi vuodelta työryhmät päivittäisivät sinne oppimiaan käytäntöjä ja työtapoja.

Mielestäni on selvää, että työssä näkyy työn kiire ja esimerkiksi ajan puutteen vuoksi tutkimusmenetelmiä valitsin niukasti. Jos jatkaisin tätä työtä, useampi tutkimusmenetelmä, kuten vaikka muutaman käyttäjän haastattelut tai kyselyt olisivat varmasti syventäneet aihealuetta vieläkin syvemmmälle.

Työtä kirjoittaessa myös huomasin, kuinka tärkeää oli välillä antaa joidenkin asioiden muhia yön yli. Opinnäytetyön kirjoittamisesta puhutaan prosessina, ja ainakin itse tunsin tämän, myönnettäköön, suhteellisen lyhyen pyrähdysten aikana sekä tuskastumisia että onnistumisen tunteita. Päällimmäisenä tunteena tästä prosessista on kuitenkin se, että aihe on tärkeä. Siksi toivon oppaasta olevan hyötyä tilaajalleen ja alalle, ja näinollen saavutettavuuteen liittyviin asioihin kiinnitettäisiin jatkossa enemmän huomiota. Kiinnittämällä huomiota

pieniin asioihin luomme yhdenvertaista ja suvaitsevaista ilmapiiriä, johon kenen tahansa on helppo osallistua.

8 Lähteet

Aluehallintovirasto, Etelä-Suomen. saavutettavuusvaatimukset.fi. Haettu 4.2021. Arabian katufestivaali. 2021. ”AKF kouluvierailu.”

Artova ry. 2020. Toimintasuunnitelma 2021 Artova ry. <https://www.artova.fi/wp-content/uploads/sites/13/2020/11/toimintasuunnitelma2021.valmis.102020.pdf> Haettu 22.4.2021.

Celia. 18.9.2020. Saavutettavasti.fi. <https://www.saavutettavasti.fi/verkkosisaltojen-saavutettavuus/selkea-kieli/> Haettu 4.5.2021.

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto. Saavutettavuusvaatimukset.fi www.saavutettavuusvaatimukset.fi Haettu 30.4.2021.

Hirvonen, Maija, ja Kinnunen, Tuija. 2020. Saavutettava viestintä - Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Invalidiliitto ry. Saavutettavuus. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/saavutettavuus> Haettu 24.4.2021

Katainen, Jyrki. 17.6.2020. Koronan vaikutukset - Puheenvuoro . Sitra. <https://www.sitra.fi/blogit/nyt-voimme-valita-toisenlaisen-tulevaisuuden/> Haettu 30.4.2021.

Kehitysvammaliitto ry. 2021. Papunet-verkkopalvelu. <https://papunet.net/saavutettavuus/miksi-saavutettava> Haettu 29.4.2021

Kotimaisten kielten keskus. 2021. ”Ohjeita ohjeiden tekijöille.” https://www.kotus.fi/ohjeet/hyvan_virkakielen_ohjeita/ohjeita_ohjeiden_tekijoille Haettu 5.5.2021.

Karhu-Suuronen, Outi 2019. Näin tehtiin AKF 2019, Arabian katufestivaali. Näin tehtiin akf 2019.pdf

Näkövammaisten liitto ry. 21.10.2020. Saavutettavuus. <https://www.nkl.fi/fi/saavutettavuus> Haettu 29.4.2021.

Ojasalo, Katri, Moilanen Teemu, ja Ritalahti, Jarmo. 2018. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan . Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Poutapilvi Oy. Saavutettavuusdirektiivi.fi <https://saavutettavuusdirektiivi.fi/>
Haettu 24.4.2021.

Sitra. 11. 2020. "Megatrendit koronan valossa."
<https://media.sitra.fi/2020/10/02085411/megatrendit-koronan-valossa.pdf>
Haettu 3.5.2021

Tapahtumateollisuus ry. 2021. Mitä on Tapahtumateollisuus?
<https://www.tapahtumateollisuus.fi/mita-on-tapahtumateollisuus/> Haettu
4.5.2021.

Tapaus Oy. 2020. Virtuaalitapahtumat -Miksi, miten ja niksit järjestäjälle. Tuott.
Marjaana Nieminen. Tapaus Oy.

Tuuliainen, Minna. 2021. Vastaava tuottaja. Arabian katufestivaali. Haastattelu:
3.5.2021

Vilka, Hanna, ja Airaksinen, Tiina. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö.
Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Liitteet

Ja tervetuloa Facebook-liveen – opas saavutettavaan virtuaalitapahtumaan Arabian katufestivaalille

Ja tervetuloa Facebook -liveen

Opas saavutettavampaan virtuaalitapahtumaan

Arabian katufestivaalin tuotannolle

Maria Hopponen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

18.5.2021

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Saavutettavuus lyhyesti	2
2.1	Esteettömyys ja saavutettavuus	2
2.2	Suunnittele kaikille	3
2.3	Viestinnän ja kommunikoinnin apuvälineitä	4
3	Yhtäläistä kohtelua kohti lain näkökulmasta	5
3.1	Keitä laki velvoittaa?	5
3.2	Laki ja virtuaalitapahtumat	6
4	Viestinnän merkitys saavutettavuudessa	8
4.1	Puhuttu ja kirjoitettu kieli selkeäksi	8
4.2	Kolme eri tasoa viestintään	9
4.3	Kuvien käyttö ja vaihtoehtoinen teksti	10
4.4	Fontit ja linkit	12
4.5	Kehitysideoita Arabian katufestivaalin verkkosivuille	13
4.6	Sosiaalisen median aihe-tunnisteet	14
5	Virtuaalitapahtuman h-hetki	14
6	Vinkit saavutettavaan virtuaalitapahtumaan	16
	Lähteet ja lisämateriaalit	1

1 Johdanto

Tämä opas on tehty Arabian katufestivaalille keväällä 2021 työkaluksi virtuaalitapahtumien järjestämiseen. Erityisesti oppaassa otetaan huomioon saavutettavuusnäkökulma. Opas on syntynyt opinnäytetyönäni Metropolia Ammattikorkeakoulussa kulttuurituottajan koulutusohjelmassa keväällä 2021.

Oppaaseen on kerätty hyviä toimintamalleja ja vinkkejä saavutettavuuteen liittyen. Oppaan alussa kerrotaan lyhyesti, mitä saavutettavuus on. Luvussa kolme paneudutaan lainsäädännöllisiin vaatimuksiin ja siihen, ketä uusi digipalvelulaki velvoittaa. Neljännestä luvusta löydät vinkkejä etenkin verkossa tapahtuvaan viestintään. Luvussa viisi käsitellään tapahtumapäivän saavutettavuutta. Monet vinkit riippuvat tapahtuman toteuttamistavasta, joten tarkoitus on että tästä oppaasta voi poimia vinkkejä tarpeen mukaan. Viimeiseen lukuun keräsin muutaman vinkin, jotka toivon ainakin tulevan huomioiduksi jatkossa virtuaalitapahtumien järjestämisessä.

Loppuun olen koonnut linkkilistan lisätietoihin, joita tässäkin oppaassa on käytetty. Lisäksi teoriaa voit lukea opinnäytetyöstäni *Virtuaalisen tapahtuman saavutettavuus - Case Arabian katufestivaali (2021)*.

2 Saavutettavuus lyhyesti

2.1 Esteettömyys ja saavutettavuus

Kun halutaan palvella erilaisia yleisöjä ja käyttäjiä mahdollisimman yhdenvertaisesti, puhutaan saavutettavuudesta. Laki säätelee osaltaan saavutettavuutta, esimerkiksi mahdollisuudesta käyttää julkisia verkkopalveluja tai saada tulkkauksia. Saavutettavuuteen voi kiinnittää huomiota pienillä asioilla. Esimerkiksi festivaalin viestinnällä, tai suunnittelemalla ohjelman niin, että se ottaa huomioon erilaiset osallistujat.

Festivaaleilla esteettömyydellä tarkoitetaan esim. pyörätuolikorokkeita musiikkifestivaalin lavan edessä, tai esteettömiä WC-tiloja. Saavutettavuudella viitataan taas muuhun "aineettomaan" ympäristöön kuten tietoon, viestintään, verkkosivuihin ja palveluihin. Virtuaalitapahtumissa nämä tarkoittavat mm. sitä kuinka tapahtuman alusta on järjestetty teknisesti tai kuinka ymmärrettävää viestintä on.

Yhteistä on, että niin fyysisen ympäristön kuin vaikka verkkosivujen ja palvelujen tulisi olla kaikille ihmisille sopivia ja kaikkien saatavilla, toimintakyvystä riippumatta.

2.2 Suunnittele kaikille

Monien arvioiden mukaan yli 1,2 miljoona ihmistä Suomessa tarvitsee jollain tavalla saavutettavuutta. Ihmisillä on erilaisia taitoja, kykyjä ja mieltymyksiä. Näin ollen saavutettavuuden taustalla on ajatus ottaa huomioon erilaisia käyttäjäryhmiä.

Tulokulmia saavutettavuuteen:

- Näkövammaiset ja muut aistivammaiset
- Fyysiset ja motoriset rajoitteet
- Kognitiiviset rajoitteet ja sisällön ymmärtäminen

Ihmiset ovat erilaisia, ja saavutettavasta sisällöstä hyötyvät monet. Maahanmuuttajat ja muut kieltä opettelevat hyötyvät selkeästä kielestä ja viestinnästä. Ruuhkabussissa töihin matkalla oleva henkilö taas voi katsoa videon puhelimeltaan tekstityksen kanssa ilman, että joutuu kaivamaan kuulokkeita taskustaan. Näkövammaisen henkilö taas arvostaa selkeää ulkoasua ja ääneen tekstien lukua. Kaikilla ei myöskään ole käytössään viimeisintä tietokonetta tai nopeaa internetyhteyttä. Lisäksi ihminen voi elämänsä aikana kohdata hetkellisiä rajoitteita vaikka iän, raskauden tai onnettomuuden takia.

2.3 Viestinnän ja kommunikoinnin apuvälineitä

- Ruudunlukuohjelma on sokeiden apuväline, joka lukee ääneen nettisivun sisällön
- Motoristisesti rajoittuneet käyttävät hiiren sijaan näppäimistöä
- Puhutun puheen tekstitys auttaa, kun henkilö ei kuule puhetta tai ei voi pitää ääniä päällä
- Viittomakielen tulkit tulkkavat puhuttua kieltä viittomakielelle ja viittomakieltä puhutulle kielelle
- Kirjoitustulkit tulkkavat puhuttua kieltä tekstiksi
- Vieraan kielen tulkit tulkkavat vierasta kieltä

3 Yhtäläistä kohtelua kohti lain näkökulmasta

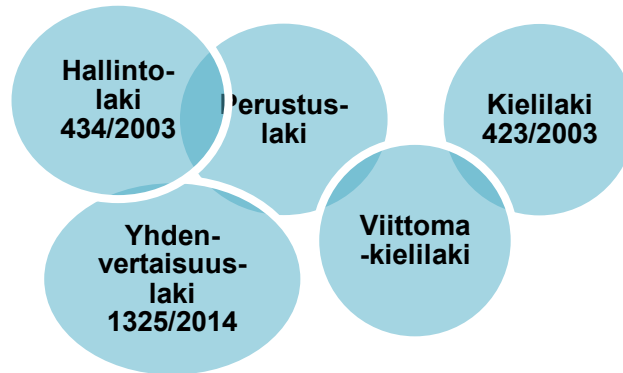
3.1 Keitä laki velvoittaa?

Uusi digipalvelulaki velvoittaa viranomaisia, julkisoikeudellisia laitoksia ja julkisen sektorin toimijoita noudattamaan saavutettavuuskriteereitä. Laki koskee siis valtion virastojen lisäksi mm. pankkeja, vakuutusyhtiöitä, ammattikorkeakouluja ja yliopistoja, postipalveluita jne. mutta myös esimerkiksi Kansaneläkelaitosta, Kehitysvammaliittoa ja Kansallisgalleriaa.

Jos järjestö saa viranomaiselta, kuten Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta tai ministeriöltä, avustusta toimintansa rahoittamiseksi vähintään puolet koko rahoituksesta, se katsotaan julkisoikeudelliseksi laitokseksi. Siten saavutettavuusvaatimukset koskevat tällaista järjestöä.

Lisäksi erilaiset järjestöt voivat kuulua lain piiriin, jos ne saavat yli puolet julkista rahoitusta verkkopalvelujen kehittämiseen, käyttöön tai ylläpitämiseen.

Muita mm. ihmisten yhdenvertaisuuteen vaikuttavia lakeja

3.2 Laki ja virtuaalitapahtumat

Monet digipalvelulaissa mainittavat saavutettavuusvaatimukset ovatkin hyvin teknisiä. Teknisten toteutusten lisäksi verkkoympäristön saavutettavuudessa tulee huomioida helppokäyttöisyys sekä sisältöjen selkeys ja ymmärrettävyys.

Kaikki saavutettavuuteen liittyvät kriteerit voi lukea esim. www.saavutettavuusvaatimukset.fi -sivustolta.

Tapahtumanjärjestäjän kannattaa virtuaalitapahtumien järjestämisessä huomioida, että **kaikissa julkaistuissa videoissa tulisi lähtökohtaisesti olla puhutun puheen tekstitys**. Jos videossa puhutaan suomea, tulisi video tekstittää suomen kielelle. Jos videossa puhutaan englantia, tekstitys tulee tehdä englannin kielellä.

Poikkeuksena ovat suorat video- ja äänilähetykset MUTTA nämäkin videot tulee tekstittää puhutulle kielelle,

jos ne jätetään sivustolle. Tällöin aikaraja tekstitykselle on 14 vuorokautta suorasta lähetyksestä.

Lisäksi erilaiset saavutettavuusvaatimukset eivät koske karttoja ja karttapalveluita/sovelluksia. Kuitenkin, jos kartta on tarkoitettu navigointikäyttöön, on sen sisältö tarjottava lain mukaan myös saavutettavassa muodossa. Tämä voi olla esim. saavutettavaan muotoon tehty Word-tiedosto nettisivuilla.

Yhteenveto lain vaikutuksista virtuaalitapahtumaan:

Vaikka yhdistys, kuten esim. Artova, ei kuuluisikaan lain piiriin, kannattaa huomioida että **lait palvelujen tarjoamisesta on laadittu, jotta kaikki saisivat yhtäläisen kohtelun**. Lain vaatimukset ovat siis hyvä lähtökohta yhdenvertaiseen kohteluun, vaikka laki ei tällä hetkellä velvoitakaan kaikkia toimijoita noudattamaan vaatimuksia.

Esimerkiksi videoiden tekstitystä kannattaa ajatella **osana videotuotannon prosessia**. Siihen menee aikaa ja se vie resursseja, aivan samalla tavalla kuin muukin videon jälkikäsitteily (leikkaus, editointi, ääni jne.)

Samoin viestintää kannattaa miettiä niin, että se palvelee kaikkia käyttäjiä. **Jos katutaiteen kohteista tehdään suunnistamiseen tarkoitettu kartta**, on sen kohteiden tiedot hyvä löytyä myös nettisivulta pelkistetystä muodossa. Näin he, jotka eivät voi lukea karttaa esimerkiksi näkörajoitteen tai huonon tietokoneyhteyden takia, löytävät tarvittavan informaation.

4 Viestinnän merkitys saavutettavuud essa

4.1 Puhuttu ja kirjoitettu kieli selkeäksi

Jos virtuaalitapahtuman ohjelmassa on puhetta, kannattaa puhujan kiinnittää erityistä huomiota selkeään puheeseen.

Selkeässä puheessa on mm.

- selkeä huulio: jokainen sana erottuu toisistaan hyvin
- pää paikallaan, liikkuva pää vaikeuttaa puheen tulkintaa
- rauhallinen puherytmi
- riittävästi taukoja

Lisäksi jos esityksessä on diaesitys, on näkövammaisia varten hyvä lukea diojen sisällöt ääneen.

4.2 Kolme eri tasoa viestintään

Selkokieli	Yleiskieli	Asiantuntijakieli
• Teksti on kirjoitettu lukijalle, jolla on kielellisiä vaikeuksia • Aihetta käsitellään hyvin konkreettisella tasolla • Tekstissä selitetään myös sellaisia sanoja, joita yleiskielisessä tekstissä ei selitetä	• Teksti on kirjoitettu kaikille suomalaisille • Aihetta käsitellään yleisellä tasolla • Tekstissä selitetään käsitteet, jotka kuuluvat onkin alan erityisaineistoon	• Teksti on kirjoitettu asiantuntijoille • Aihetta käsitellään abstraktilla tasolla • Tekstissä käytetään paljon käsitteitä, joiden ymmärtäminen vaatii asiantuntemusta

Kuva 1 Selkokeskuksen kuvio hahmottavaan selkokielen, yleiskielen ja ammattikielen eroja

Mieti tarvitsetteko joskus selkokieltä viestinnässä. Onko esimerkiksi festivaalin sidosryhmissä sellaisia ihmisiä, jotka vasta opettelevat suomen kieltä? Tällöin ohjeiden tulisi olla mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä.

Kirjoittaessasi selkeää kieltä, kiinnitä huomiota:

- Lauseiden pituuksiin. Palastele lauseet tarvittaessa. Pidä sisältö riittävän yksinkertaisena, selkeänä ja ymmärrettävänä.
- Älä käytä kielikuvia. Ne voivat hämmentää tottumaton lukijaa: "Festivaali palaa" -> onko festivaali tulossa?
- Vältä erikoismerkkien käyttöä, turhaa alleviivaamista, lihavoitua tai kursivoitua.
- Älä tarjoa sisältöä pelkästään tekstinä, vaan tue sitä kuvilla, kuvaajilla, listoilla, videoilla ja äänitiedostoilla.

4.3 Kuvien käyttö ja vaihtoehtoinen teksti

Facebookissa, Twitterissä sekä Instagramissa voi luoda postauksen yhteydessä olevalle kuvalle alt-tekstin. Tämä mahdollisuus löytyy myös tekstinkäsittelyohjelmista kuten Wordista. Alt-tekstillä tarkoitetaan selittävää tekstiä, joka **kertoo ruudunlukijaa käyttävälle ihmiselle kyseessä olevan kuvan sisällön.**

Postauksen tekijälle jää kuitenkin vastuu käyttää palveluntarjoajan toimintoa, eli kirjoittaa kuvan sisältöä kuvaava teksti. Tekstin ei tarvitse olla monimutkainen, riittää että se kuvaa kuvan oleellista sisältöä.

Jos kuva on puhtaasti koristeellinen tai kuvateksti sisältää kaiken olennaisen tiedon, merkitse kuva koristeelliseksi.

Kuva 2 Hämeentien ja Kokkosaarenkadun risteyksestä löytyy Heta Kovanen maalaamaa katutaidetta. Kuvaaja: Maria Hopponen

Esimerkki alt-tekstistä: *Etualalla sähkökaappi, johon on maalattu koristeellinen pöllö edestäpäin kuvattuna. Vieressä pienempi sähkökaappi, johon on maalattu kannu jossa on kukkia.*

4.4 Fontit ja linkit

Jos voit päättää itse fontin, sans-serif-tyyliset päätteettömät fontit ovat monelle helpompia lukea. Näitä fontteja käytetäänkin usein nettisivuilla. Sans-serif tyyppisiä fontteja ovat m. Arial, Century Gothic, Helvetica, Verdana ja Gill Sans.

Muista käyttää riittävän isoa fonttikokoa, yleisesti tekstin koon tulisi olla vähintään 10-12pt. Tee rakenteesta johdonmukainen käyttämällä kuvaavia otsikoita. Visuaalisuudessa pidä mielessä riittävä tummuuskontrasti taustaa nähden.

Kiinnitä huomiota linkkien nimeämiseen. Linkin nimestä tulisi jo käydä ilmi, mihin linkki vie. **Vältä "lue lisää" tyyppisiä ja kirjoita asia linkkiin "Lue lisää saavutettavuudesta".**

Linkkien takia vältä käyttämästä tekstissä alleviivausta. ISOILLA KIRJAIMILLA kirjoittaminen on hitaampaa lukea, ja se saattaa hankaloittaa esimerkiksi ruudunlukuohjelmia.

4.5 Kehitysideoita Arabian katufestivaalin verkkosivuille

- Päivittäkää mahdollisimman kattavasti festivaalin sisältö nettisivuille.
- Miettikää kohderyhmä, ja kenelle nettisivuilla viestitään: yleisölle, artisteille, vapaaehtoisille, medialle? Järjestelkää materiaali sen mukaan.
- Miettikää käyttämänne kieli kohderyhmien mukaan. Olkaa johdonmukaisia. Esimerkiksi jos somesisältöjä jaetaan englannin kielellä, olisi nettisivuilta ja sosiaalisen median profiiliteksteistä hyvä löytyä englannin kielen käännökset.
- Kirjoitatteko postauksen tai uutiskirjeen myös englanniksi? Hienoa! Tuttu käytäntö on kirjoittaa postauksen ensimmäiseksi In English below - joka ilmaisee lukijalle myöhemmin löytyvät kielivaihtoehdot.
- Vältä vilkkuvaa tai muuten huomiota poisvievää sisältöä. Yli kolme kertaa sekunnissa vilkkuvat kohteet saattavat laukaista epileptisiä kohtauksia.

4.6 Sosiaalisen median aihetunnisteet

Näkövammaisten liitto suosittaa, että sosiaalisessa mediassa käytetyissä monisanaisissa aihetunnisteissa eli hashtageissa jokainen sana kannattaa aloittaa isolla kirjaimella. Eli ei #sosiaalinenmedia vaan #SosiaalinenMedia.

#ArabianKatufestivaali #StreetArtFestival #UrbaaniTaide
#KaupunkiYmpäristö #KulttuuriHelsinki

5 Virtuaalitapahtuman h-hetki

Niin kuin fyysisissä tapahtumissa, myös virtuaalisissa tapahtumissa on tärkeää, että **jokainen osallistuja tuntee itsensä tervetulleeksi ja jokaista kohdellaan ystävällisesti**. Yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata tilaa on fyysisissä tiloissa ja tapahtumissa korostettu mm. Syrjinnästä vapaa alue -merkeillä. Virtuaalisissa tapahtumissa tämä voidaan korvata esimerkiksi esittelemällä ohjelman alussa **tapahtuman turvallisen tilan periaatteet** ja kertomalla tapahtuman osallistumiskäytännöistä.

Määritellä yhdessä tapahtumanne turvallisen tilan periaatteet ja viestikää niistä yleisölle esimerkiksi tapahtuman alussa. Yksinkertaisuudessaan tapahtuman turvallisen tilan määrittelyksi riittää, kun alussa kerrataan **osallistumisen pelisäännöt**. Hyvä käytäntö voi olla esimerkiksi muistuttaa osallistujia toisten mielipiteiden kunnioittamisesta ja välttää henkilökohtaisuuksiin menevää keskustelua. Määritellä myös etukäteen, mitä tapahtuu jos osallistuja ei käytäyty hyvien tapojen tai yhteisten sääntöjen mukaisesti.

Striimattavaan tilaan kannattaa myös kiinnittää samalla tavalla huomiota kuin fyysisen tilan järjestelyihin. Tapahtumatilan akustiikan tulisi olla hyvä, eikä tilassa ole kaikuja tai hälinää. Lisäksi tilan valaistuksen tulisi olla riittävä. Kiinnitä myös huomiota mahdolliseen lähetyksessä näkyviin heijastuksiin tai kirkkaisiin valoihin.

6 Vinkit saavutettavaan virtuaalitapahtu maan

1. Viesti selkeästi, käytä tavanomaista sanastoa.
2. Muista viestiä kielivaihtoehtoista ja saavutettavuudesta
3. Ota saavutettavuusasiat yhteiseksi asiaksi: älä mieti mitä pitää tehdä, vaan mitä voimme tehdä. Tuotetaanko videota? Videon tuotantoon yhtenä osa-alueena kuuluu tekstityksen luominen, joka kannattaa huomioida jo suunnitteluvaiheessa.
4. Tapahtumaan voi tilata yleisötulkkauksen kilpailuttamalla alan yrityksiä. Kuulovammaiset käyttävät yleisimmin kirjoitustulkkausta, viitotun puheen tulkkausta tai viittomakielen tulkkausta. Jos tilaisuus tulkataan, muista tiedottaa siitä viestinnän yhteydessä.
5. Saavutettavuuteen liittyviä asioita voi oppia. Yrittäminen on parempi kuin jättää asioita tekemättä!

Lähteet ja lisämateriaalit

Esteettömän tilaisuuden järjestäminen kuulovammaiselle:

<https://www.kuuloliitto.fi/wp-content/uploads/2020/09/Esteettoman-tilaisuuden-jarjestaminen-kuulovammaiselle.pdf>

Linkkejä saavutettavuuteen:

<http://www.kulttuuriakaikille.fi/>

<https://papunet.net/>

https://www.ceon.fi/blogi/saavutettavuus-verkkopalveluissa/?gclid=EAlaIQobChMI7aSUiKmW8AIVj9OyCh3fWAF1EAAYBCAAEgJGi_D_BwE

Ohjeita saavutettavien asiakirjojen tekoon:

www.saavutettavasti.fi

Taitto-ohjeita luettavuuden parantamiseksi:

http://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/tietopaketit_ja_oppaat/taitto_ohjeita_luettavuuden_parantamiseksi.pdf

Lisätietoja laista ja sen kriteereistä:

saavutettavuusdirektiivi.fi/

saavutettavuusvaatimukset.fi/

Ideoita erilaisten virtuaalitapahtumien järjestämiseen:

Tapaus Oy n opas: Virtuaalitapahtumat -Miksi, miten ja niksit järjestäjälle

Opas löytyy Marjaana Niemen opinnäytetyöstä *Virtuaalitapahtumien opas osaksi tapahtumatoimiston markkinointiviestintää (2020)*:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/349709/Niemininen_Marjaana.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Blogikirjoitus virtuaalitapahtumien tekemisestä:

<https://www.tapahtumantekijat.fi/fi/blog/virtuaalitapahtuma>